

ARALIK AYI MECLİS TOPLANTISI - 27.12.2023 -

**Sayın Başkan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Kıymetli Basın Mensupları,
Hepinizi saygıyla selamlıyorum.
Meclis toplantımıza hoş geldiniz.**

Değerli Meclis Üyeleri,

2023 yılını, Cumhuriyetimizin 100. yılını kutlayarak tamamlamak üzereyiz. Yüce önderimiz Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının mirası ve torunlarımızın emaneti Cumhuriyetimizin nice yüzyıllarda payidar kalması dileği ve duası ile sözlerime başlamak istiyorum.

Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde soysuz teröristlerin saldırısında şehit olan 12 kahraman askerimize Allah'tan rahmet, milletimize ve acılı ailelerine sabırlar, yaralı askerlerimize acil şifalar diliyorum.

Meclis Üyemiz Ahmet Yılmaz'ın babası Mustafa Yılmaz hakkın rahmetine kavuştu. Ahmet kardeşim ve kederli ailesine baş sağlığı, Mustafa Amca'mıza Allah'tan rahmet diliyorum. Mekâmı cennet olsun.

Değerli Arkadaşlar,

2023 yılına başlarken Antalya'nın ekonomik hedefleri; 2022 yılından ve ülkemiz ortalamasından daha yüksek bir performans göstermek üzerine kurulu idi. Özellikle tarımsal üretim ve ticaretle bu hedeflerimizi daha detaylı belirlemiştik. Çünkü Antalya, 2022 yılında ekonomide ülke ortalamasının 4 katı, tarımda ise 3 katı üzerinde büyümüştü.

2023 yılı sonuna geldiğimizde 9 aylık ekonomik rakamlar ülkemiz geneli için açıklandı. Her ne kadar il düzeyindeki büyüme rakamları henüz açıklanmamış olsa da elimizde tahmin yapabilmek için öncü göstergeler, tahmin modelleri ve yaşadıklarımız bulunmaktadır.

Çeyrek dönemler halinde açıklanan 9 aylık büyüme rakamları, nispi olarak 2022 yılından daha yavaş bir büyüme rotasına girdiğimizi göstermektedir.

- 2023 yılı 9 ayında ekonomimiz %4,6 büyüdü. Son 3 ayda bu büyümeye yakın bir büyüme sağlarsak yılı %4,5 civarında bir büyüme ile kapatacağımız iyimser beklentisine sahibiz. Ancak yaşanan gelişmelere baktığımızda daha düşük bir son çeyrek büyümesi olasıdır.
- Burada dikkat çeken konulardan biri sektörlerin büyümeye katkılarıdır. 26 yıllık ortalaması %5 olan vergi büyümesi yaklaşık 3 kat yükselerek 9 ayda %14,5 yükselmiştir.
- Diğer taraftan 26 yıllık ortalaması %5,4 olan hizmet sektörünün büyümesi 9 ayda %7,7'nin üzerinde gerçekleşmiştir. Ancak çeyrek dönemler itibarıyla %12,1'den %6,8'e ve 3. çeyrekte de %4,3'e gerileyen bir büyüme trendi dolayısıyla son çeyrek için %5 civarında bir büyüme beklemekteyiz. Yılsonu itibarıyla de ortalamaya yakın bir büyüme tahminimiz bulunmaktadır.

- Tarım sektörümüz 2023 yılı 9 ayında %-0.7 küçülmüştür. 26 yıllık ortalama olan %2'lik büyümeye göre aşırı kötü bir performans göstermiş durumdayız. Diğer taraftan 2020 yılı tarımsal milli gelirin de reel olarak %-1.5 gerisindeyiz. Ülkemiz geneli için tarım sektörü 2023 yılı 9 ayı bu rakamlarla geçerken yaşadıklarımız ve tahminlerimizle Antalya'mız için diyebiliriz ki ülke ortalaması civarında bir performansa sahibiz. Yani yılı büyük ihtimalle sıfır büyümeye yakın tamamlayacağız.

Tarım sektörümüzün 2021 yılından bu yana sürekli olarak küçülme ya da düşük büyüme sarmalına girdiğini söyleyebiliriz. Antalya'nın tarım performansı ise ülke ortalamasının bir miktar üzerinde seyretmiştir. Ancak genel ekonomiden kopuk bir şekilde düşük kalması, yapısal ve cari sorunlarımızın çözülememesinden kaynaklanmaktadır. Bu sorunların giderilmesine yönelik çözüm önerilerimizi ve taleplerimizi 2024 yılında da her ortamda sözlü ve yazılı olarak ifade etmeye devam edeceğiz.

Kentimiz tarımsal üretim ve ticareti ile ilgili olarak 2023 yılı, 2022 yılına göre;

- Zeytin haricinde diğer ürünlerde rekoltenin yüksek olduğu,
- İklim değişikliğinin etkisinin arttığı, hastalık ve zararlı popülasyonun yükseldiği ve kalitenin düştüğü,
- Üretimde kullanılan tohum, enerji, gübre, zirai ilaç, veteriner hizmetleri, yem gibi girdi kalemlerinde ise ciddi artışların yaşandığı,
- Tarımsal üretim ve ticarete çalışacak işçi bulmanın her geçen gün zorlaştığı,
- Cumhurbaşkanlığı ve milletvekilliği seçimleri öncesi piyasanın durağanlaştığı, seçimler sonrasında ise finansmana erişimin zorlaştığı ve maliyetinin arttığı,
- İhracatta; vize probleminin arttığı, döviz kurunun maliyetlerle karşılaştırıldığında düşük kaldığı, domates ve zeytinyağında kısıtlamaların görüldüğü, rekabetin yükseldiği, Bulgaristan'dan geçişlerde yaşanan sorunların devam ettiği,
- İç piyasada artan et fiyatlarına ithalatla çözüm aradığımız,

bir yıl olmuştur.

Yaşadığımız olumsuzluklara karşın; turizm sezonunun pozitif seyretmesinin tarım ve gıda sektörüne olumlu etkisi görülmüştür. Ayrıca ÇKS (Çiftçi Kayıt Sistemi) mevzuatında yapılan değişiklikle mülkiyet kaynaklı sorunlar nedeniyle kayıt yapılamayan tarımsal alanların kayıt altına alınması olumlu etkiler sağlayacaktır. Tarımsal desteklerden yararlanmak isteyen çiftçilerin 2 Ocak 2024 tarihine kadar tarım müdürlüklerine ÇKS kaydı için başvurularını gerektiğini buradan hatırlatmak isterim. Şimdiye kadar 42 ili kapsayan TKDK (Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu) hibeleri, 2024 yılından itibaren 81 il kapsamına yayılacaktır. Dolayısıyla Antalya da bu hibe programlarından faydalanabilecektir. 2023 yılı içerisinde tarımsal üretimin planlanması ve sözleşmeli üretim sistemiyle ilgili mevzuat düzenlemeleri hayata geçti. Bu mevzuatın sektörümüz ve üreticilerimiz için faydalı olmasını diliyoruz. Uygulamaların etki analizlerinin mutlaka sağlıklı biçimde yapılarak sektörümüzle paylaşılmasını bekliyoruz. Diğer taraftan temel tarımsal politikaların sürdürülebilir nitelikte oluşturulması için şart gördüğümüz genel tarım sayımının gerçekçi ve kapsayıcı olarak uygulamaya konulmasını beklemekteyiz.

Değerli Meclis Üyeleri,

Antalya Ticaret Borsası olarak 2023 yılını, sizlerin, meslek komitelerimizin ve üyelerimizin katkılarıyla çalışarak ve üreterek tamamlıyoruz. Yıl içinde gerçekleştirdiğimiz faaliyetlerimizden birkaçını sizlerle paylaşmak istiyorum.

- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği çatısı altında bulunan her oda/borsa gibi, depremde etkilenen yurttaşlarımızın yanında olduk. Depremde hayatını kaybeden canlarımıza bir kez daha Allah'tan rahmet diliyoruz.
- Yıl boyunca Kent Buluşmaları ve Sektörel Analiz toplantıları düzenledik. Böylece konuklarımızla birlikte sorunlarımızı ve çözüm önerilerimizi değerlendirme olanağı bulduk. Elde ettiğimiz sonuçları kamuoyumuzla ve ilgili kurumlarla paylaştık.
- Antalya Gazeteciler Cemiyeti ile birlikte Türkiye'de ilk olan, "Tarım Muhabirliği" eğitimini düzenledik.
- Domates ihracatının kısıtlanması kararı ve "Tarımsal Üretim Planlanması Hakkında Yönetmelik Taslağı" ile ilgili Antalya Tarım Konseyi paydaşlarıyla toplantılar düzenleyerek görüş ve önerilerimizi dile getirdik ve girişimlerde bulunduk.
- Meclis ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz ile sektörel fuarlara katılarak üyelerimizin ticaretine katkıda bulunduk.
- Yaş Meyve Sebze İhracatının Geliştirilmesi UR-GE projemiz kapsamında Litvanya, Letonya ve Estonya'ya, Kesme Çiçek İhracatının Geliştirilmesi UR-GE projemiz kapsamında ise Kolombiya'ya inceleme heyeti gönderdik.
- Antalya Tarım Konseyi ile birlikte düzenlediğimiz "Uluslararası İnteraktif Keçiboynuzu E-Çalıştayı" ve "Antalya Tarımında Kuraklık ve Su Kullanımı" paneline sektör paydaşları ve uzmanlar katıldı.
- 1. ve 2. Meslek Komiteleri üyelerimiz ile Konya ve Polatlı ticaret borsalarına teknik ziyaret gerçekleştirdik.
- TOBB Başkanımız Rifat Hisarcıklıoğlu başkanlığında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı ziyaret ederek, iş dünyasının sorunlarını ve taleplerini ilettik.
- Türkiye Tohumcular Birliği ve Türkiye Tohumculuk Endüstrisi Derneği ile 2026 Asya Pasifik Tohumcular Birliği Tohumculuk Kongresi'nin Antalya'da düzenlenmesine yönelik protokol imzaladık.
- YÖREX Fuarı'mızı 02-05 Kasım tarihlerinde 12. kez düzenleyerek coğrafi işaretli ürünlerimizin tanıtımına katkı sağladık.
- Aylık olarak "Yaş Meyve Sebze ve Domates Endeksi" ile ihracat ve tarımsal enflasyon değerlendirmelerimizi kamuoyu ve üyelerimizle paylaşmaya devam ettik.
- Borsamızda ağırladığımız yerli ve yabancı heyetlerle işbirliği imkanlarını değerlendirdik ve tecrübelerimizi paylaştık.

Değerli Arkadaşlar,

Antalya Valimiz Sayın Hulusi ŞAHİN'in katılımıyla, Antalya Tarım Konseyi ve Konsey Danışma Kurulu Birleştirilmiş Toplantımızı gerçekleştirdik. Toplantımızda özetle; gençlerin kırsalda ve tarımda kalmaması, ara eleman sorunu, su kaynaklarının azalması, lojistik sorunlar, hal sistemi mevzuatı ve işleyişinin etkinsizliği, artan girdi maliyetleri, biyolojik ve biyoteknik mücadele yetersizliği, Bulgaristan'dan geçişlerde yaşanan sorunlar, ihracatta yaşanan kalıntı problemleri, hayvancılık, orman ürünleri, arıcılık ve iklim değişikliği konularında sorunlar ve çözüm önerileri dile getirilmiştir.

Değerli Meclis Üyeleri,

Asgari ücret görüşmeleri devam etmektedir. Öncelikle belirtmek isterim ki iş barışının sürdürülmesinde önemli bir yere sahip olan asgari ücret konusunun çalışanlar ve işverenler için dengeli bir seviyede belirlenmesi gerekir. Bu konuda kamu politikalarının hayati bir önemi bulunmaktadır. Yani bir taraftan gelir vergisi dilimlerinin gerçekçi düzenlemesi ile diğer taraftan da asgari ücret desteği ile işveren maliyetinin gerçekçi düzeyde tutulması konuları, kamu politikaları ile belirlenir. Eğer doğru ve gerçekçi politikalar üretilirse iş barışının sürdürülebilirliği sağlanır. Bu arada belirtmek isterim ki asgari ücret konusu, işveren taraf için hiçbir zaman asgari ücretten ibaret bir konu olmamıştır. Çünkü diğer ücretleri ve toplam maliyetleri doğrudan etkileyici unsur olmaktadır.

2016 yılında brüt asgari ücretin %6'sı düzeyinde olan asgari ücret desteğinin oranı, önümüzdeki dönemde de korunmalıdır. Ancak tarım sektörünün stratejik yapısı dikkate alındığında bu oran, kayıtlılığı artırmada yetersiz kalmaktadır. Eğer tarım sektörünün mali gücüne uygun bir prim ödeme sistemi sağlanırsa hem kamunun toplam faydası artacak hem de sektörde kayıtlılık oranı artacaktır.

Değerli Arkadaşlar,

Antalya Ticaret Borsası olarak 2021 yılından itibaren sürdürülebilirliğe odaklandık. Yaptığımız ve yapacağımız her işte bu bağı ön planda tutmaktayız. Son üç yılda, küresel olarak ve daha belirgin bir biçimde tüm dünyayı etkileyen iklim değişikliği konusuna ve yeşil mutabakat kapsamlı faaliyetlere öncelik verdik. Bu çerçevede tarımsal ticaret, su yönetimi, teknoloji kullanımı ve karbon ayak izi gibi konularda paneller düzenledik. Bu etkinliklerle, sürdürülebilirlik prensiplerini sektörümüzde daha geniş bir şekilde benimsemeyi hedefliyoruz. Bilinmelidir ki, Antalya olarak iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konularında yaşadığımız zorlukları anlamak ve çözümler üretmek zorundayız.

Sürdürülebilirlik, iklim değişikliği ve yeşil mutabakata yönelik çalışmalarımız ve "Tarımsal Karbon Ayak İzini Hesapla" uygulamasını geliştirerek sektörümüz ve üyelerimizin kullanımına ücretsiz sunmamız nedeniyle "ANSİAD-Güngör Pekşen Yeşil Dönüşüm Ödülü"ne layık görüldük. Borsa olarak bu kapsamlı bir ödül almaktan büyük bir onur ve gurur duyuyoruz. Bu ödülü Borsamıza layık gören kentimiz iş dünyasının en büyük sivil toplum kuruluşu ANSİAD ailesine teşekkür ediyoruz. Önümüzdeki yıl, sürdürülebilirlik, iklim değişikliği ve yeşil mutabakata yönelik çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Değerli Arkadaşlar,

2023 yılında gerçekleşen Borsamız işlem hacmi, yüzde 55 artışla 17 Milyar TL'nin üzerine yükselmiştir. Denk bütçe esasına göre hazırladığımız 2024 yılı bütçemizi ise gerçekleşen bütçemize göre yüzde 60'lık artışla 40 Milyon TL olarak öngörmekteyiz. Bütçemizin üyelerimize ve sektörümüze hayırlı olmasını diliyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyor, hepinize mutlu, sağlıklı, başarılı ve bereketli bir yıl dilerim.

Saygılarımla,

Ali ÇANDIR

Yönetim Kurulu Başkanı